

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ - ΕΝΟΤΗΤΑ 3

ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΕΝΕΣΤΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΟΡΙΣΤΙΚΟ ΘΕΜΑ

α. Χρόνοι και εγκλίσεις που σχηματίζονται από το του ενεστωτικό θέμα

Θέμα ενεστώτα του *τρέχω*: **τρέχ-** Το θέμα ενεστώτα δείχνει ότι η ρηματική ενέργεια δεν είναι ολοκληρωμένη, δηλαδή, τελειωμένη, είναι ατελής (το ατελές ποιόν ενέργειας).

Ενεστώτας Οριστικής	Παρατατικός οριστικής	Ατελής μέλλοντας οριστικής	Υποτακτική Β ή ατελής	Προστακτική Β ή ατελής
τρέχ-ω	έ- τρέχ-α	θα τρέχ-ω	να τρέχ-ω	(εσύ) τρέχ-ε (εσείς) τρέχ-ετε

β. Χρόνοι και εγκλίσεις που σχηματίζονται από το αοριστικό θέμα.

Θέμα αορίστου του *τρέχω*: **τρέξ-** Το θέμα αορίστου δείχνει ότι η ρηματική ενέργεια είναι ολοκληρωμένη, δηλαδή, τελειωμένη, είναι τέλεια (το τέλειο ποιόν ενέργειας).
το συντελεσμένο ποιόν ενέργειας.

Αόριστος οριστικής	Τέλειος μέλλοντας οριστικής	Υποτακτική Β ή ατελής	Προστακτική Β ή ατελής
έ- τρέξ-α	θα τρέξ-ω	να τρέξ-ω	(εσύ) τρέξ-ε (εσείς) τρέξ-τε

Οι καταλήξεις

¹ Καταλήξεις που φανερώνουν παρόν ή μέλλον	² Καταλήξεις που φανερώνουν παρελθόν
- ω - εις - ει - ουμε - ετε - ουν(ε)	- α - ες - ε - αμε - ατε - αν(ε)

β. Χρόνοι και εγκλίσεις που σχηματίζονται από το αοριστικό θέμα*

*Αναφέρονται μόνο οι χρόνοι και οι εγκλίσεις που έχουν διδαχθεί στο επίπεδο **A1**: Η οριστική του ενεστώτα, ο τέλειος μέλλοντας οριστικής, η υποτακτική του ενεστώτα & η προστακτική αορίστου.

1. Ο αόριστος οριστικής των ρημάτων Α' συζυγίας (ρήματα σε -ω) σε -σα, -ξα, -ψα

διαβάζω

διάβασ	-α
διάβασ	-ες
διάβασ	-ε
διαβάσ	-αμε
διαβάσ	-ατε
διάβασ	-αν

& διαβάσανε

τρέχω

έτρεξ	-α
έτρεξ	-ες
έτρεξ	-ε
τρέξ	-αμε
τρέξ	-ατε
έτρεξ	-αν

& τρέξανε

γράφω

έγραψ	-α
έγραψ	-ες
έγραψ	-ε
γράψ	-αμε
γράψ	-ατε
έγραψ	-αν

& γράψανε

Τα ρήματα Α' συζυγίας που αρχίζουν από σύμφωνο αναπτύσσουν στην αρχή του αορίστου ένα τονισμένο έ- που λέγεται αύξηση. Π.χ.: **τρέχω** - **έτρεξα** αλλά **τρέξαμε**

Τα ρήματα **θέλω**, **ξέρω**, **πίνω**, **έρχομαι** αντί ε- παίρνουν αύξηση η- : **ήξερα**, **ήθελα**, **ήπια**, **ήρθα**

Ο τέλειος μέλλοντας οριστικής - Η υποτακτική Β ή τέλεια υποτακτική Η προστακτική Β ή τέλεια προστακτική

Κλίση

Ο τέλειος μέλλοντας οριστικής(θα) Η υποτακτική Β ή τέλεια υποτακτική (να)			Ο αρνητικός τύπος του τέλειου μέλλοντα οριστικής		Ο αρνητικός τύπος της υποτακτικής Β ή τέλειας υποτακτικής
-σα διάβασα	-ξα έτρεξα	-ψα έγραψα	-σα διάβασα	-ξα έτρεξα	-ψα έγραψα
θα / να διαβάσω	τρέξω	γράψω	δε θα διαβάσω	δε θα τρέξω	να μη γράψω
θα / να διαβάσεις	τρέξεις	γράψεις	δε θα διαβάσεις	δε θα τρέξεις	να μη γράψεις
θα / να διαβάσει	τρέξει	γράψει	δε θα διαβάσει	δε θα τρέξει	να μη γράψει
θα / να διαβάσουμε	τρέξουμε	γράψουμε	δε θα διαβάσουμε	δε θα τρέξουμε	να μη γράψουμε
θα / να διαβάσετε	τρέξετε	γράψετε	δε θα διαβάσετε	δε θα τρέξετε	να μη γράψετε
θα / να διαβάσουν(ε)	τρέξουν(ε)	γράψουν(ε)	δε θα διαβάσουν(ε)	δε θα τρέξουν(ε)	να μη γράψουν(ε)
Η προστακτική Β ή τέλεια προστακτική			Ο αρνητικός τύπος της προστακτικής Β ή τέλειας προστακτικής (=ο αρνητικός τύπος της υποτακτικής Β)		
διάβασε	τρέξε	γράψε	μη διαβάσεις	μην τρέξεις	μη γράψεις
διαβάστε	τρέξτε	γράψτε	μη διαβάσετε	μην τρέξετε	μη γράψετε

Ο αόριστος οριστικής των ρημάτων:

είμαι		έχω	κάνω	περιμένω	θέλω	ξέρω
ήμουν	&	είχα	έκανα	περίμενα	ήθελα	ήξερα
ήσουν		είχες	έκανες	περίμενες	ήθελες	ήξερες
ήταν		είχε	έκανε	περίμενε	ήθελε	ήξερε
ήμαστε		είχαμε	κάναμε	περιμέναμε	θέλαμε	ξέραμε
ήσαστε		είχατε	κάνατε	περιμένατε	θέλατε	ξέρατε
ήταν		είχαν	έκαναν	περίμεναν	ήθελαν	ήξεραν
		& είχανε	& κάνανε	& περιμένανε	& θέλανε	& ξέρανε

2. Ο αόριστος οριστικής των ρημάτων Β' συζυγίας (ρήματα σε -άω/-ώ & -ώ)

σε -ησα, -ασα, -εσα, -ηξα, -αξα

Ο αόριστος οριστικής

σε -ησα		σε -εσα		σε -ασα	σε -ηξα	σε -αξα
αγαπάω /-ώ	αργώ	φοράω/-ώ	καλώ	γελάω/-ώ	φυσάω/-ώ	φυλάω/-ώ
αγάπησα	άργησα	φόρεσα	κάλεσα	γέλασα	φύσηξα	πέταξα
αγάπησες	άργησες	φόρεσες	κάλεσες	γέλασες	φύσηξες	πέταξες
αγάπησε	άργησε	φόρεσε	κάλεσε	γέλασε	φύσηξε	πέταξε
αγαπήσαμε	αργήσαμε	φορέσαμε	καλέσαμε	γελάσαμε	φυσήξαμε	πετάξαμε
αγαπήσατε	αργήσατε	φορέσατε	καλέσατε	γελάσατε	φυσήξατε	πετάξατε
αγάπησαν & αγαπήσανε	άργησαν & αργήσανε	φόρεσαν & φορέσανε	κάλεσαν & καλέσανε	γέλασαν & γελάσανε	φύσηξαν & φυσήξανε	πέταξαν & πετάξανε

Ο τέλειος μέλλοντας οριστικής - Η υποτακτική Β – Η προστακτική Β

Κλίση

Ο τέλειος μέλλοντας οριστικής (θα) + Η υποτακτική Β (να)						
θα/να αγαπήσω	θα/να αργήσω	θα/να φορέσω	θα/να καλέσω	θα/να γελάσω	θα/να φύσηξω	θα/να πετάξω
θα/να αγαπήσεις	θα/να αργήσεις	θα/να φορέσεις	θα/να καλέσεις	θα/να γελάσεις	θα/να φύσηξεις	θα/να πετάξεις
θα/να αγαπήσει	θα/να αργήσει	θα / να φορέσει	θα/να καλέσει	θα/να γελάσει	θα/να φύσηξει	θα/να πετάξει
θα/να αγαπήσουμε	θα/να αργήσουμε	θα/να φορέσουμε	θα/να καλέσουμε	θα/να γελάσουμε	θα/να φύσηξουμε	θα/να πετάξουμε
θα/να αγαπήσετε	θα/να αργήσετε	θα / να φορέσετε	θα/να καλέσετε	θα/να γελάσετε	θα/να φύσηξετε	θα/να πετάξετε
θα/να αγαπήσουν	θα/να αργήσουν	θα / να φορέσουν	θα/να καλέσουν	θα/να γελάσουν	θα/να φύσηξουν	θα / να πετάξουν
Η προστακτική Β - Ο αρνητικός τύπος της προστακτικής Β (=ο αρνητικός τύπος της υποτακτικής Β)						
αγάπησε	άργησε	φόρεσε	κάλεσε	γέλασε	φύσηξε	πέταξε
αγαπήστε	αργήστε	φορέστε	καλέστε	γελάστε	φυσήξτε	πετάξτε
μην αγαπήσεις	μην αργήσεις	μη φορέσεις	μην καλέσεις	μη γελάσεις	μη φύσηξεις	μην πετάξεις
μην αγαπήσετε	μην αργήσετε	μη φορέσετε	μην καλέσετε	μη γελάσετε	μη φύσηξετε	μην πετάξετε

Όπως αγαπάω (-ώ) – αγάπησα & αργώ – άργησα: απαντάω (-ώ) – απάντησα, ζητάω (-ώ) – ζήτησα, κολυμπάω (-ώ) – κολύμπησα, μιλάω (-ώ) – μίλησα, ξυπνάω (-ώ) – ξύπνησα, περπατάω (-ώ) – περπάτησα, πουλάω (-ώ) – πούλησα, ρωτάω (-ώ) – ρώτησα, συζητάω (-ώ) – συζήτησα, συναντάω (-ώ) – συνάντησα, τραγουδάω (-ώ) – τραγούδησα, χτυπάω (-ώ) – χτύπησα, ευχαριστώ – ευχαρίστησα, τηλεφωνώ – τηλεφώνησα και πολλά άλλα.

Όπως γελάω (-ώ) – γέλασα: ξεχνάω (-ώ) – ξέχασα, περνάω (-ώ) – πέρασα, χαλάω (-ώ) – χάλασα και μερικά άλλα.

Η θέση της προσωπικής αντωνυμίας στον μέλλοντα οριστικής και στην υποτακτική Β:

πριν από το ρήμα

Θα καλέσεις <u>τη Μαρία</u> στο πάρτι σου; Θέλω να βρω <u>τα παιδιά</u> .	Ναι θα <u>την</u> καλέσω <u>Θέλ</u> να <u>τα</u> βρω.	Μπορώ να μιλήσω <u>στη Μαρία</u> ; Θα τηλεφωνήσεις <u>στον Κώστα</u> ;	Μπορώ να <u>της</u> μιλήσω; Ναι, θα <u>του</u> τηλεφωνήσω.
--	---	--	---

ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΟΡΙΣΤΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Ενεστωτικό θέμα		Αοριστικό θέμα				
Ενεστώτας οριστικής	Υποτακτική Β	Αόριστος Οριστικής	Τέλειος μέλλοντας οριστικής	Υποτακτική Β	Προστακτική Β	
βάζω	να βάζω	έβαλα	θα βάλω	να βάλω	βάλε	βάλτε
δίνω	να δίνω	έδωσα	θα δώσω	να δώσω	δώσε	δώστε
μένω	να μένω	έμεινα	θα μείνω	να μείνω	μείνε	μείνετε
ξέρω	να ξέρω	ήξερα	θα ξέρω	να ξέρω	ξέρε	ξέρετε
πάω / πηγαίνω	να πηγαίνω	πήγα	θα πάω	να πάω	πήγαινε	πηγαίνετε
παίρνω	να παίρνω	πήρα	θα πάρω	να πάρω	πάρε	πάρτε
τρώω	να τρώω	έφαγα	θα φάω	να φάω	φάε	φάτε

φεύγω	να φεύγω	έφυγα	θα φύγω	να φύγω	φύγε	φύγετε
προλαβαίνω	να προλαβαίνω	πρόλαβα	θα προλάβω	να προλάβω	πρόλαβε	πρόλαβετε
μαθαίνω	να μαθαίνω	έμαθα	θα μάθω	να μάθω	μάθε	μάθετε
παθαίνω	να παθαίνω	έπαθα	θα πάθω	να πάθω	πάθε	πάθετε
πεθαίνω	να πεθαίνω	πέθανα	θα πεθάνω	να πεθάνω	πέθανε	πεθάνετε
γίνομαι	να γίνομαι	έγινα	θα γίνω	να γίνω	γίνε	γίνετε
έρχομαι	να έρχομαι	ήρθα	θα έρθω	να έρθω	έλα	ελάτε
κάθομαι	να κάθομαι	κάθισα	θα καθίσω	να καθίσω	κάθισε / κάτσε	καθίστε / κάτσετε
λέω	να λέω	είπα	θα πω*	να πω	πες	πείτε / πέστε
βλέπω	να βλέπω	είδα	θα δω*	να δω	δες	δείτε / δέστε
πίνω	να πίνω	ήπια	θα πιω*	να πιω	πιες	πιείτε / πιέστε
βρίσκω	να βρίσκω	βρήκα	θα βρω*	να βρω	βρες	βρείτε / βρέστε
μπαίνω	να μπαίνω	μπήκα	θα μπω*	να μπω	μπες	μπείτε / μπέστε
βγαίνω	να βγαίνω	βγήκα	θα βγω*	να βγω	βγες	βγείτε / βγέστε
ανεβαίνω	να ανεβαίνω	ανέβηκα	θα ανεβώ*	να ανεβώ	ανέβα	ανεβείτε
κατεβαίνω	να κατεβαίνω	κατέβηκα	θα κατεβώ*	να κατεβώ	κατέβα	κατεβείτε

Όπως **ανέβηκα: γεννήθηκα** (του ρήματος **γεννιέμαι**) **γεννήθηκα, γεννήθηκαν, γεννήθηκε, γεννηθήκαμε,**
γεννηθήκατε, γεννήθηκαν

* **Προσοχή!** Πληθυντικός, β' πρόσωπο: **θα πείτε, θα δείτε, θα πιείτε, θα βρείτε, θα μπιείτε, θα βγείτε, θα ανεβείτε, θα κατεβείτε.**

ΤΑ ΤΡΙΤΟΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ αστράφτει, βρέχει, βροντάει, φυσάει, χιονίζει,

αστράφτει	να αστράφτει	άστραψε	θα αστράψει	να αστράψει
βρέχει	να βρέχει	έβρεξε	θα βρέξει	να βρέξει
βροντάει	να βροντάει	βρόντησε	θα βροντήσει	να βροντήσει
φυσάει	να φυσάει	φύσηξε	θα φυσήξει	να φυσήξει
χιονίζει	να χιονίζει	χιόνισε	θα χιονίσει	να χιονίσει

Οι εκφράσεις μου κάνει, μου πάει, μου είναι.

Η εκφράσεις μου πάει, μου κάνει, μου είναι + ονομαστική				
μου πάει	ο... η... το...	μου πάνε		
σου πάει		σου πάνε		
του		του		
της πάει		της πάνε	οι...	
του		του	οι...	
μας πάει		μας πάνε	τα...	
σας πάει		σας πάνε		
τους πάει		τους πάνε		

Όπως **μου πάει / πάνε: μου κάνει / κάνουν, μου είναι / είναι**

Π.χ. **Δε μου κάνει αυτό το πουκάμισο. Σου κάνουν αυτά τα παπούτσια; Όχι, μου είναι μικρά. Σας είναι πολύ φαρδύ αυτό το φόρεμα. Τους είναι πολύ στενά αυτά τα παπούτσια. Σας πάει καλά αυτό το σακάκι;**

Η έκφραση μου φαίνεται	Η έκφραση με πονάει
μου σου του / της / του μας σας τους	με σε τον/την/το μας σας τους/τις/τα
φαίνεται ότι / πως βρέχει τώρα. έβρεξε χτες. θα βρέξει αύριο .	πονάει η μέση. πονάνε δύο δόντια.

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Ονόματα ξένης προέλευσης

Η ελληνική γλώσσα έχει υιοθετήσει πολλές ξένες λέξεις. Άλλες έχουν ενταχθεί στο ελληνικό κλιτικό σύστημα ενώ άλλες παραμένουν άκλιτες.

Τα ονόματα που δεν κλίνονται είναι νεότερα δάνεια. Π.χ.: **το στυλό - του στυλό. Επίσης: το σπορ, το τoστ, το ροκ, το μείλ, το προφίλ, το ραντεβού, το σούπερ μάρκετ, το τένις, το σκι κ.λπ.**

Τα παλαιότερα δάνεια μέχρι και τον 19^ο αιώνα ως επί το πλείστον κλίνονται. Π.χ.: **το παλτό – του παλτού κ.λπ.**

	Ενικός	Πληθυντικός	
Ον.	το στυλ ό	τα στυλ ό	Το στυλό είναι κόκκινο. Τα στυλό είναι κόκκινα.
Γεν	του στυλ ό	των στυλ ό	
Αιτ	το στυλ ό	τα στυλ ό	
Κλ.	- στυλ ό	- στυλ ό	

	Ενικός	Πληθυντικός	
Ον.	το παλτ ό	τα παλτ ά	Το παλτό είναι κόκκινο. Τα παλτά είναι κόκκινα.
Γεν	του παλτ ού	των παλτ ών	
Αιτ	το παλτ ό	τα παλτ ά	
Κλ.	- παλτ ό	- παλτ ά	

ΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Οι συγκριτικός βαθμός των επιρρημάτων περιφραστικά: **πιο..., πιο... από...**

πιο μακριά πιο εύκολα πιο ωραία, πιο καλά	πιο κοντά πιο μακριά πιο άσχημα	πιο πολύ πιο λίγο	Η Σαλαμίνα είναι πιο κοντά στον Πειραιά. Μιλώ γαλλικά αλλά πιο καλά μιλάω ελληνικά. Μου αρέσει πιο πολύ η ροκ από την τζαζ.
--	--	------------------------------------	---

ΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Χρονικοί προσδιορισμοί

Παρελθόν	Μέλλον
χτες, προχτές, πέρσι, πρόπερσι, φέτος, το περασμένο Σάββατο, την περασμένη εβδομάδα, τον περασμένο μήνα, τον περασμένο αιώνα, το Σαββατοκύριακο, αυτή την εβδομάδα, αυτό το μήνα, σήμερα το πρωί, το μεσημέρι.	σε λίγο, σε πέντε λεπτά, το απόγευμα, το βράδυ, αύριο, μεθαύριο, την άλλη εβδομάδα, τον επόμενο μήνα, του χρόνου, σε δύο χρόνια.

ΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Προτάσεις που εισάγονται με: **που, όταν – μόλις, για να, αν**

1. που	Ο κύριος που μπήκε είναι θεός μου. Ο κύριος που [εγώ] γνώρισα είναι γιατρός.
2. όταν, μόλις	Όταν πάω για ψώνια, πληρώνω πάντα με κάρτα. Μόλις τελειώνω τη δουλειά μου, πάω στο σπίτι μου. Όταν έφυγε η φίλη μου, άνοιξα την τηλεόραση. Μόλις είδα τον Τόμας, του είπα <i>χρόνια πολλά</i> .
3. για να	<i>+υποτακτική αορίστου</i> Για να αγοράσω δημητριακά, θα πάω στο σούπερ μάρκετ.
4. αν	Αν + οριστική ενεστώτα (Αν ο καιρός είναι καλός,...) – <i>Τέλειος μέλλοντας (θα φύγουμε.)</i> Αν + οριστική ενεστώτα (Αν πεινάς ,...) – <i>Ενεστώτας οριστικής (υπάρχει φαγητό στο ψυγείο.)</i> Αν + οριστική ενεστώτα (Αν μπορείς ,...) – <i>Αόριστος προστακτικής (έλα αύριο στο γραφείο μου.)</i>